

Zapoznaj się z tekstem Wisławy Szymborskiej, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod tekstem.

„Wspomniałam o natchnieniu. Na pytanie, czym ono jest, jeśli jest, poeci współcześni dają odpowiedzi wymijające. Nie dlatego, że nigdy nie odczuwali dobrodziejstwa tego wewnętrznego impulsu.

Przyczyna jest inna. Niełatwo wyjaśnić komuś coś, czego się samemu nie rozumie.

Ja także, pytana o to czasem, istotę rzeczy obchodzę z daleka. Ale odpowiadam w sposób taki: natchnienie nie jest wyłącznym przywilejem poetów czy artystów w ogólności. Jest, była, zawsze pewna grupa ludzi, których natchnienie nawiedza. To ci wszyscy, którzy świadomie wybierają sobie pracę i wykonują ją z zamiłowaniem i wyobraźnią. Bywają tacy lekarze, bywają tacy pedagodzy, bywają tacy ogrodnicy i jeszcze setka zawodów. Ich praca może być bezustanną przygodą, jeśli tylko potrafią w niej dostrzec coraz to nowe wyzwania. Pomimo trudów, porażek ich ciekawość nie stygnie. Z każdego rozwiązanego zagadnienia wyfruwa im nowy rój pytań. Natchnienie, czymkolwiek ono jest, rodzi się z bezustannego „nie wiem”.

Takich ludzi nie jest zbyt wielu. Większość mieszkańców tej ziemi pracuje, żeby zdobyć środki utrzymania, pracuje, bo musi. To nie oni z własnej pasji wybierają sobie pracę, to okoliczności życia wybierają za nich. Praca nielubiana, praca, która nudzi, ceniona tylko dlatego, że nawet w tej postaci nie dla wszystkich jest dostępna, to jedna z najcięższych ludzkich niedoli. I nie zanosi się na to, żeby najbliższe stulecia przyniosły tutaj jakąś szczęśliwą zmianę.

Wolno mi więc powiedzieć, że wprawdzie odbieram poetom monopol na natchnienie, ale i tak umieszczam ich w nielicznej grupie wybrańców losu.

Tutaj jednak mogą się w słuchaczach zbudzić wątpliwości.

Rozmaici oprawcy, dyktatorzy, fanatycy, demagodzy walczący o władzę za pomocą kilku, byle głośno wykrzykiwanych haseł także lubią swoją pracę i także wykonują ją z gorliwą pomysłowością. No tak, ale oni „wiedzą”. Wiedzą, a to co wiedzą, wystarcza im raz na zawsze. Niczego ponad to nie są ciekawi, bo to mogłoby osłabić siłę ich argumentów. A wszelka wiedza, która nie wyłania z siebie nowych pytań, staje się w szybkim czasie martwa, traci temperaturę sprzyjającą życiu. W najsłynniejszych przypadkach, o czym dobrze wiadomo z historii dawnej i współczesnej, potrafi być nawet śmiertelnie groźna dla społeczeństw.

Dlatego tak wysoko cenię sobie dwa małe słowa: „nie wiem”. Małe, ale mocno uskrzydłone. Rozszerzające nam życie obszary, które mieszczą się w nas samych, i obszary, w których zawieszona jest nasza nikła Ziemia. Gdyby Izaak Newton nie powiedział sobie „nie wiem”, jabłka w jego ogródku mogłyby spadać na jego oczach jak grad, a on w najlepszym razie schylałby się po nie i zjadał z apetytem. Gdyby moja rodaczka Maria Skłodowska-Curie nie powiedziała sobie „nie wiem”, zostałaby pewnie nauczycielką chemii na pensji dla panienek z dobrych domów i na tej – skądinąd zacnej – pracy upłynęłoby jej życie. Ale ona powiedziała sobie „nie wiem” i te właśnie słowa przywiodły ją, i to dwukrotnie, do Sztokholmu, gdzie ludzi o duchu niespokojnym i wiecznie poszukującym nagradza się Nagrodą Nobla.

Poeta również, jeśli jest prawdziwym poetą, musi ciągle powtarzać sobie „nie wiem”. Każdym utworem próbuje na to odpowiedzieć, ale kiedy tylko postawi kropkę, ogarnia go

wahanie, już zaczyna zdawać sobie sprawę, że jest to odpowiedź tymczasowa i absolutnie niewystarczająca. Więc próbuje jeszcze raz, a potem te kolejne dowody niezadowolenia z siebie historycy literatury zepną spinaczem i nazywać będą „dorobkiem”.

Fragment przemówienia W. Szymborskiej

„Gazeta Wyborcza” 9.12.1996

1. W jaki sposób określenia: „Natchnienie...przywilej poetów”, „słowa mocno uskrzydłone”, „wyfruwa mi rój nowych pytań” charakteryzują osobę mówiącą w tekście? Podaj trzy cechy narratora:

.....
.....
.....

2. Kogo – poza poetami – nawiedza natchnienie? Wymień trzy zawody:

.....

3. Co cechuje wymienionych przez Szymborską „wybrańców losu”? Odpowiedz, wskazując odpowiedni cytat. Pamiętaj o właściwym zapisie.

.....
.....
.....

4. Wobec jakich ludzi, postaw i zachowań poetka się dystansuje?

.....
.....
.....

5. Jaką wartość mają wg Szymborskiej dwa „małe, ale mocno uskrzydłone słowa: nie wiem”?

.....
.....
.....

6. Przemyslenia polskiej noblistki dotyczą nie tylko ludzi dorosłych. Napisz w 5 – 10 zdaniach, w jakim sensie mogą one dotyczyć Ciebie i Twojego otoczenia.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Narysuj zgodnie z wzorem:

